

Har familjerna en framtid? – Italien har rekordet i låga födelsetal!

En tom vagg. Stock image via Shutterstock.

Rom, Italien, 15 december 2020 (CNA). – Italiens statistiska centralbyrå förebådar en större nedgång i antalet födslar under de närmaste åren efter coronaviruspandemin.

Istat sa i en julirapport att känslan av osäkerhet och rädsla på grund av coronaviruset kan ge 10 000 färre födslar i Italien under 2020 - 2021. I en högre arbetslöshetsprognos än som tidigare beräknats sjunker födelsetalen till och med ytterligare.

Födelsetalen 2019 innebar redan den att Italien aldrig haft så låga tal sedan Italiens enande 1861. Länderna runt om i Europa står inför vad som kallats en "demografisk vinter."

Påven Franciskus har beskrivit detta om det mest dramatiska resultatet av "ignorerandet av familjerna." Europas förödande låga födelsetal "är ett tecken på samhällen som kämpar med nutidens utmaningar och sedan blir än mer rädda för framtiden med det resultatet att de sluter sig samman bland sina egna," sa påven 2018.

Det året var Italiens födelsetal nere på 1,29 per kvinna – bara aningen före Malta och Spanien som med sina noteringar på 1,23 respektive 1,26 då hade de lägsta födelsetalen i Europa.

Vad har varit orsaken till den stadiga nedgången i födelsetal i hela Europa och särskilt i Italien och finns det något hopp om att utvecklingen ska vända uppåt?

Tron är en faktor

Enligt Philip Jenkins som är historiker och professor vid Baylor University är det omöjligt att exakt isolera ett antal orsaker till en lands födelsetal, men vi kan se vissa drag som är gemensamma för samhällen där den låga fertiliteten är en tydlig tendens.

För att se på orsakerna ur en viss synvinkel, sa han, "om man ser på länderna ute i världen så är samhällen med låg fertilitet också samhällen med låg tro; samhällen med hög fertilitet är också samhällen med hög tro, helt oberoende av vilken tro det handlar om."

"Det kan betyda att A är orsak till B och B orsakar A eller att båda orsakas av något annat. Vad man än sympatiserar med så tycks de två vara nära förbundna med varandra," sa han till CNA.

Jenkins har gjort research på ämnet religion och demografi i sin bok 2020 *"Fertilty and Faith: The Demographic Revolution and the Transformation of World Religions."*

Han sa att studierna med enstaka undantag visat att när det religiösa praktiserandet föll tillbaka i västvärlden mot slutet av 1900-talet så hände samma sak med födelsetalen.

Skälet till att man inte kan föra tillbaka korrelationen till en viss enkel orsak är att förändringarna i samhällena och kulturerna ”sker så snabbt” under perioden, sa Jenkins.

Det stora exemplet är Italien, förklarade han. Under tidigt 1970-tal var Italien fortfarande ett samhälle med hög tro och hög fertilitet. Under mitten av årtiondet såg man en förändring till skifte och i början av 1980-talet satte förändringarna in.

Förändringarna kan mätas på olika sätt, sa Jenkins, som att se på fruktsamhetstalen, mässdeltagandet, eller religiös identitet. Trots Italiens starka kulturella katolicism har den praktiserande tron varit i avtagande under en längre tid.

Jenkins påpekade att man i Italien under mitten av 1970-talet och i början av 1980-talet införde ett antal politiska folkomröstningar som visade en villighet att gå emot kyrklig lära. Traditionellt katolska länder som Italien och Spanien gjorde skilsmässa, abort och preventivmedel lagliga trots Kyrkans motstånd.

I slutet av 1900-talet kunde man se andra samhällseliga förändringar som innebar acceptans av andra lagförslag som saknade stöd i Kyrkan, som läkarassisterat självmord och samkönade äktenskap, sa Jenkins.

Familjekrisen

En italiensk demograf anser att Italiens låga födelsetal hänger ihop med den italienska familjens kris som började med legaliseringen av skilsmässor och den nedgång för det religiösa äktenskapet som sedan följde.

1970 gifte sig 97,7 av 100 italienare i Katolska kyrkan. Men efter införandet av legal skilsmässa 1974 har inte bara antalet vigslar i Kyrkan minskat dramatiskt, utan också äktenskapet i stort.

Den nationella statistiken visar att något mindre än hälften av vigslarna i Italien 2018 ägde rum i Kyrkan. Uppgången i borgerliga vigslar förklaras delvis med att ett andra äktenskap, och fler som en följd av detta, tydligt ökat. I stor utsträckning ingås äktenskap civilt utanför Kyrkan, ofta därför att någon av parterna, eller båda, genomgått skilsmässa.

Bortsett från ökning av samboende före kyrklig vigsel har antalet fria föreningar fyrdubblats i Italien mellan 1997 och 2017. Nästan ett av tre barn var födda av ogifta föräldrar 2017.

”Skilsmässan har försvagat synen på äktenskap, särskilt den religiösa synen, som varit förhärskande i Italien fram till den tiden,” menade demografen Roberto Volpi.

Han sa också att den försäkran äktenskapet gav -- ”som en garanti som stod fast för alltid” -- förlorat sin kraft genom den civilt godkända och lagliga skilsmässan.

Emellertid handlar det om något mer grundläggande. Vad jag menar är att familjens djupa kris i Italien började när äktenskapets idé och äktenskapets centrala roll, fallit ihop. Det kan inte förnekas att skilsmässan bidragit till detta,” sa Volpi.

Eftersom paren vanligtvis vill ha barn inom äktenskapets stabila förhållande mellan makarna, kommer det att bli färre barn om äktenskapen är färre (eller ingås senare), menade han.

Jenkins sa däremot att han trodde frågan var för komplicerad för att bara röra sig kring en enda fråga, även om det finns ett samband. Samma förändringar i levnadsmönstret som gett upphov till legaliserade skilsmässor och nedvärdering av äktenskapet i Italien, kan också ligga bakom den nedåtgående trenden i antalet födslar.

Han påpekade att till exempel andra europeiska länder legaliserade skilsmässa före Italien. Ändå började nedgången i antal födslar ungefär samtidigt som i Italien.

Professorn menade mot bakgrund av ett eventuellt samband mellan religiös tro och fruktsamhet att då ett samhälle förlorar sin religiösa tro och att praktisera den, det också väljer att ha färre barn. Men det skulle vara lika lätt att säga att då ett samhälle väljer att ha färre barn, så förlorar det "det kitt som binder familjerna samman med religionen."

"När man tar bort barnen ur bilden försvagas och försvinner snart mycket snabbt de band som knyter folket till kyrkorna," sa han. Och när bandet till tron viker blir folk också mer benägna att rösta till förmån för sådana förslag som Kyrkan motsätter sig, som preventivmedlen och aborterna, tillade han.

"Det är ju möjligt att fertiliteten driver på nedgången för tron. Det går ju också att hävda att en nedgång i institutionell religion gör människor mindre benägna att följa traditionella idéer om varför man ska ha barn, som till exempel att ha många barn som ska föra tron vidare med allt vad det innebär."

Fungerar stödjande familjepolitik?

Många länder i Europa försöker politiskt ta tag i de låga födelsetalen med hjälp av ekonomiska insatser för kvinnor att kunna gifta sig tidigare och ha familjer med fler barn.

Ungern är ett ledande land i politiska ambitioner i den frågan men framgången har varit minimal. Den offentliga statistiken beräknar att insatserna fått antalet barn per kvinna att gå upp från 1.23 2011 till 1.48.

Jenkins höll med om att familjestödspolitik kan fungera för att få upp födelsetalen men han sa att det fungerar mycket långsamt och att det handlar om dyra pengar. I det förflutna har det visat sig att tvångspolitik haft störst inverkan i diktaturer, påpekade han. Men i en demokrati är förutsättningarna för att ha barn av ekonomisk art och det är "fenomenalt dyrt att främja en tydlig förändring i födelsetalen." Italien har infört en del mindre aggressiva lagar som till exempel "*baby bonus*" och börjat betala för föräldraledigheten, men

det har inte, som en familjepolitiksexpert sa, haft någon betydelse för att öka antalet födslar.

Vincenzo Bassi är professor i juridik, ekonomi och statsvetenskap i Rom. Han är också ordförande i *Federation of Catholic Family Associations in Europe* (FAFCE), som är en paraplyorganisation till stöd för katolska familjer och främjar diskussion om familjepolitik inom europeiska institutioner och lokala regeringar.

FAFCE försöker visa politiker "att familjen är avgörande för den ekonomiska utvecklingen," sa Bassi. "Befolkningspolitiken måste också ses som en investering därför att vi inte kan upprätthålla den generationsbalans som är väsentlig för framtiden, för Europas ekonomiska framtid, för mitt lands och hela världens framtid, utan barnen, som är de som ska utföra arbetet i framtiden."

Familjestödspolitik har av flera skäl bara marginell verkan, sa han: "Om man inte har en vision av familjens roll i samhället, är en sådan politik ändå bara socialpolitik, välfärdspolitik, akutpolitik och så vidare, men de kommer inte att ha någon egentlig inverkan på födelsetalen."

"Om man inte inser vilken roll familjen har i samhället och hur den fungerar är all denna politik ungefär som ett OK, det kan vara användbart," sa han vidare, "men jag väljer inte att ha fler barn för att jag får en (ekonomisk) bonus."

Man måste vara beredd på en hel del uppoffringar om man vill ha barn, sa Bassi. Om vi vill uppmuntra folk att ta på sig sådana uppoffringar, måste familjen få ett värde i vidare bemärkelse i samhället, sa han: "Jag måste känna mig lycklig och vara en viktig person, om jag ska ha familj."

En mycket annorlunda värld

Vilken väg Italien borde gå är enligt Bassi inte en fråga som är lätt att besvara. Men familjerna måste få en större roll både i samhället och i katolska församlingar och kommuniteter.

FAFCE främjar familjesammanslutningar i församlingarna som ett medel att bistå varandra och visa vänskap.

”Vi behöver familjernas styrka både i familjen och utanför,” sa han. I en tid då familjerna inte längre lever med andra i storfamiljen som kan ge stöd, ”så är församlingen den första gemenskapen.”

”Om vi kan börja denna förändring också i Kyrkan kan vi kanske hoppas exportera modellen utanför Kyrkan,” sa han.

Eftersom den demografiska bilden hela tiden förändras de kommande åren måste religiösa grupper komma på ett sätt ”att förhålla sig till en annorlunda demografisk profil i ett samhälle med många ensamstående vuxna i alla åldrar,” och också med en ”mycket tydlig ökning” av gamla och gamla i hög ålder, sa Jenkins.

Religionerna måste komma till insikt om ”den mycket förändrade sociala och demografiska värld” de har som sitt arbetsfält. ”Under många år har kyrkorna, särskilt i USA, utgått ifrån att normalbefolkningen som de tjänar består av familjer och kärnfamiljer” men det stämmer helt enkelt inte längre, sa han.

Den italienske demografen Volpi var inte optimistisk när det gäller möjligheten att stoppa eller vända fertilitetstrenden, men han sa att Katolska kyrkan borde uppmuntra till samtal och reflexion över krisen för äktenskap och familj och hur man ska komma ur krisen.

”För om man inte kommer över kristen med äktenskapen kommer man inte heller över krisen med familjerna, det är något man måste diskutera,” sa han. ”Och man övervinner inte fertilitetskrisen heller.”

Av Hannah Brockhaus

Översättning till svenska, december 2020, Göran Fäldt.

<https://www.catholicnewsagency.com/news/as-italy-hits-record-low-births-is-there-a-future-for-the-family>

[As Italy hits record low births, is there a future for the family?
\(catholicnewsagency.com\)](https://www.catholicnewsagency.com/news/as-italy-hits-record-low-births-is-there-a-future-for-the-family)

Aktuell bok av Philip Jenkins.

